

DÁBLÍK

Elektronický zpravodaj pro členy a přátele Cally • Číslo 264 • Vychází 14. února 2026

Milé čtenářky, milí čtenáři,

omlouváme se za prodlevu, se kterou tentokrát vycházíme. Počátek roku je v řadě nevládních organizací časem uzavírání a vyúčtování projektů, občas i dohánění restů, a když nějaké ruce vypadnou, je to znát. Zvlášť v době tak velkých proměn prostředí kolem nás. Ale aspoň vidíte, že zpravodaj pro Vás nepíše umělá inteligence.

Dneska věnuji úvodní slova tématu větrných elektráren. Pro kontext zmíním, že Česku péči politiků patří předposlední evropská příčka ve využívání obnovitelných zdrojů energie, u větrných elektráren je ten příběh podobný. Není to tím, že by u nás nefoukalo, jen jsme prostě investorům nastavili hodně překážek. Už dnes nám to proti Německu zdražuje elektřinu a tento rozdíl by mohl narůstat. Navíc drahé, rizikové a na výstavbu extrémně pomalé jádro nepokryje všechnu naši spotřebu a po odstavení uhlí bude naše bilance silně deficitní. Pomalu však není dne, kdy by se nyní vládnoucí politici nějak nevymezili proti plánům, které připravila, ale nedotáhla minulá vláda na stanovení akceleračních oblastí pro obnovitelné zdroje energie. Celkovým rozsahem plošně malého území, kde by netrvalo povolování větrných elektráren dnes běžných deset let, ale třeba jen dva (i když EU by chtěla vidět rok).

Toho se má dosáhnout výběrem míst, kde je dostatečný větrný potenciál, možnost připojení do sítě a kde nejsou v zásadním rozporu s pěti desítkami různých veřejných zájmů. Na všech takto předvytipovaných místech probíhá nyní posouzení dopadů na životní prostředí, které je ještě zmenší a pro konkrétní plochy stanoví podmínky pro omezení negativních vlivů. Jestli tu pak akcelerační oblasti následně budou vyhlášeny, bude záležet na vládě, krajích nebo i obcích.

Ne všude by větrné elektrárny měly vznikat. Podali jsme na MŽP vyjádření k rakouskému záměru postavit 19 větrných turbín s celkovým výkonem 137 MW nad Sandlem na samé hranici s Českem oproti Pohoří na Šumavě a Kamenci. Umístění tak rozsáhlého větrného parku v přírodně nejcenějším území Novohradských hor, s potenciálně negativními dopady na řadu chráněných druhů a nesporným dopadem na krajinný ráz tohoto místa, považujeme za problematické. A proto i požadujeme řádné mezistátní posouzení záměru v procesu EIA a respektování závěrů, ke kterým dojde.

Proti záměru se nyní vyslovuje kde kdo včetně úřadů, vznikla petice a kromě věcných také řada přehnaných argumentů jako ohrožení perlorodky, šíření kůrovce, nebo že kraj získá novou dominantu vyšší než Kletř. O účelových dezinformacích raději ani nemluví. Řekl bych, že nedaleká D3 zasáhla negativně krajinu v širším okolí, brutálně obtěžuje hlukem (i infrazvukem), přetrnula fatálně migrační trasy rysa, losa a dalších zvířat, zabíjí spousty ptáků, hluboké zářezy narušily vodní režim a splachy ohrožují nejenom perlorodku v míře daleko rozsáhlejší, než lokálně situovaný větrný park. Ale takovou kampaň nevyvolala.

O vývoji se budete dozvídat i v našem Dáblíku. Tak ať se vám dobře čte.

Edvard Sequens

V OBSAHU TAKÉ NAJDETE

První kroky nové vlády – financování nevládek, rozpočet, stavební zákon aj.	str. 2-9
Co přinesl monitoring kvetoucích travníků v Českých Budějovicích	str. 10-11
Pozvánky na akce	str. 22

Vládní prohlášení ohrožuje fungování veřejně prospěšných služeb, upozorňuje přes 140 nevládních organizací

Programové prohlášení vlády ohrožuje stabilitu veřejně prospěšných služeb a partnerství s občanskou společností. Opatření zaměřená na nevládní organizace mohou zásadně zkomplikovat práci těch, kdo zajišťují služby a činnosti v oblasti sociální, zdravotní, vzdělávací, kulturní, protikorupční či ochrany životního prostředí, lidských práv aj. Přes 140 organizací vyzývá poslance a poslankyně, aby se postavili na stranu občanské společnosti. Naplnění programového prohlášení by totiž omezilo služby, které jsou přínosem pro miliony obyvatel Česka.

Místo posilování spolupráce vláda staví nevládní organizace do role rizikového aktéra a chystá jim nové povinnosti – neopodstatněné, zatěžující a nerovné vůči ostatním příjemcům veřejných prostředků. Namísto selektivních opatření by se vláda měla soustředit na rozvoj partnerství s občanskou společností a nevládními organizacemi – od poskytovatelů sociálních a zdravotních služeb až po různé spolky i velké zastřešující organizace v oblasti kultury, práce s dětmi, humanitární pomoci a další. Proto se zástupci nevládního sektoru již dříve obrátili na představitele nové vlády a dnes přes 140 organizací apeluje na veřejnost.

Nevládní organizace plní řadu veřejně prospěšných funkcí a stát i samosprávy od nich přímo objednávají služby, která sami nemohou zajistit. Zároveň dlouhodobě čerpá z jejich odbornosti, znalosti lokálních poměrů a schopnosti pracovat s dobrovolníky. Podle údajů ČSÚ v ČR působí více než 115 tisíc spolků, nadací, církevních či odborných organizací, sportovních svazů aj., které vytvářejí přes 81 tisíc přepočtených pracovních úvazků, tedy zhruba 1,5 % celkové zaměstnanosti, a podílejí se na tvorbě 0,9 % HDP. Produkce jejich služeb dosahuje 125,1 mld. Kč ročně, přičemž 67 % těchto služeb je poskytováno bezplatně domácnostem a dalších 23 % za netržní ceny. Do dobrovolnictví se i prostřednictvím nevládních organizací zapojuje 1,66 milionu dobrovolníků, jejichž práce má ročně hodnotu zhruba 8 mld. Kč.

Bez existence nevládních organizací by tíha zajištění širokého spektra klíčových služeb dopadla přímo na stát, který by je musel realizovat vlastními silami. Tyto organizace hrají nezastupitelnou roli zejména v poskytování sociálních, zdravotních a pečovatelských služeb, stejně jako v zajišťování humanitární a krizové pomoci. Jejich působnost však sahá mnohem dále – od vzdělávání, kultury a volnočasových aktivit až po ochranu životního prostředí a pomoc obyvatelstvu při mimořádných událostech. Významně se podílejí také

na podpoře sociální integrace, komunitní práci, boji proti korupci a dezinformacím, a v neposlední řadě pečují o kulturní dědictví či udržují úroveň regionální žurnalistiky.

Nevládní organizace například konkrétně:

- Pomáhají seniorům a lidem se zdravotním znevýhodněním - Zajišťují terénní péči a podporu přímo v domácnostech, často v menších obcích a regionech.

- Pečují o krajinu a vodu - Spolupracují s obcemi na ochraně přírody a pomáhají předcházet škodám způsobeným suchem, erozí nebo ztrátou biodiverzity.
- Podporují lidi ohrožené násilím - Poskytují odbornou pomoc obětem domácího a genderově podmíněného násilí tam, kde je potřeba rychlá a citlivá podpora.
- Bojují proti korupci a dezinformacím - Spolupracují na úrovni ministerstev i krajů, navrhuji systémová opatření na prevenci korupce, poskytují právní poradenství či programy pro děti i seniory na mediální gramotnost.

„Občanská společnost přináší zkušenost z praxe, data i hlubokou znalost terénu, bez kterých se kvalitní veřejné politiky neobejdou. Namísto její stigmatizace by se stát měl soustředit na budování partnerství a vzájemné důvěry,“ říká David Lukeš, ředitel Centra Paraple, o. p. s.

„V Radě vlády pro nestátní neziskové organizace se dlouhá léta snažíme o kultivaci prostředí neziskových organizací a posilování vzájemné spolupráce. Není pravda, že neziskové právní formy jsou méně transparentní než jiné, není potřeba jim dávat nějaké specifické povinnosti. Potřeba je pouze, aby všichni dodržovali své stávající povinnosti a aby stát byl schopen ve svém výkaznictví dohledat, kolik komu a na co dal. To platí jak pro nevládní organizace, tak obchodní společnosti, které čerpají prostředky z veřejných zdrojů,“ uvádí Aleš Sedláček, předseda České rady dětí a mládeže, místopředseda Rady vlády pro NNO.

„Hledání vnitřního nepřítele mezi nevládními organizacemi je v přímém rozporu s tím, co vláda lidem slibuje nejen v sociální a zdravotní oblasti. Pokud chceme být zdraví, potřebujeme vodu, vzduch a půdu bez nadměrného znečištění. A to je jeden z cílů environmentálních organizací - upozorňovat veřejnost i veřejnou správu na skrytá rizika a nabízet pomocnou ruku při jejich odstraňování. Jsou to právě ekologické organizace, které pomáhají prosadit závazná pravidla pro čisté a bezpečné životní prostředí,“ doplňuje Petra Kolínská, ředitelka asociace Zelený kruh, z.s.

„Považujeme za důležité, aby se poslankyně a poslanci při hlasování o důvěře vládě zaměřili i na ty části programového prohlášení, které zjevně vycházejí z návrhů koaličních partnerů SPD a Motoristé sobě a které se dotýkají postavení občanské společnosti. Tyto pasáže považujeme za problematické a věříme, že nová vláda a předseda vlády budou otevření jejich revizi v duchu partnerství, k němuž se Česká republika dlouhodobě hlásí,“ apeluje Johanna Nejedlová, ředitelka Konsent, z.s.

„Je naprosto přirozené, že se jako občanka ozývám k problémům, které mě tíží – ať už jde o korupci, bezbariérovost nebo dostupnost služeb. Svou energii věnuji tomu, abych věci zlepšovala, a mohu se za tím účelem spojit s dalšími lidmi a založit například spolek. Stát by v tom měl být partnerem, ne překážkou. Pokud místo spolupráce vytváří bariéry, přichází o know-how z terénu, soukromé investice, energii angažovaných lidí i o důvěru občanů. A bez toho žádný stát nemůže kvalitně fungovat,“ říká Jana Milěřová, ředitelka Glopolis, o. p. s.

„Je naprosto přirozené, že se jako občanka ozývám k problémům, které mě tíží – ať už jde o korupci, bezbariérovost nebo dostupnost služeb. Svou energii věnuji tomu, abych věci zlepšovala, a mohu se za tím účelem spojit s dalšími lidmi a založit například spolek. Stát by v tom měl být partnerem, ne překážkou. Pokud místo spolupráce vytváří bariéry, přichází o know-how z terénu, soukromé investice, energii angažovaných lidí i o důvěru občanů. A bez toho žádný stát nemůže kvalitně fungovat,“ říká Jana Milěřová, ředitelka Glopolis, o. p. s.

Příklady problematických pasáží programového prohlášení

1. Problematické vymezení role občanské společnosti

Programové prohlášení zavádí pojem „politické neziskové organizace“. Takové nálepkování zpochybňuje legitimní odbornou a veřejnou činnost organizací občanské společnosti a zbytečně vytváří nejistotu ohledně jejich role v demokratickém systému. Činnost spolků, nadací či obecně prospěšných společností aj. je přitom přímým výkonem ústavou zaručeného sdružovacího práva a jejich zapojení do veřejného dění je znakem zdravé demokracie.

2. Selektivní přístup k transparentnosti jako narušení rovného přístupu státu

Požadavek na transparentnost veřejného financování je legitimní, nesmí se však stát nástrojem pro nálepkování občanského sektoru. Nevládní organizace již dnes podléhají přísné kontrole: od povinných registrací a zveřejňování závěrek až po dozor nad veřejnými sbírkami. Toky veřejných prostředků jsou navíc dohledatelné v Registru smluv a Monitoru státní pokladny. Namísto zavádění další selektivní zátěže pro neziskový sektor by se stát měl zaměřit na vlastní digitální dluh. Skutečným problémem je roztříštěnost státních dat, duplicitní výkaznictví a nepropojenost registrů. Cestou k efektivitě je tedy zjednodušování administrativy na straně státu, nikoliv vytváření nerovných podmínek a nových bariér pro aktivní občany.

3. Povinné označování zahraničního financování je stigmatizující a v rozporu s právem EU

Snižovat vliv nedemokratických režimů na dění v Česku je legitimní cíl. Povinné označování zahraničních zdrojů financování neziskových organizací k němu ale nevede – naopak stigmatizuje běžné a legální příjmy, včetně evropských fondů, z nichž organizace spolufinancují služby pro české občany. Podobná opatření zavedlo Rusko, Bělorusko či Gruzie a vedla k omezování svobody sdružování a projevu a až ke kriminalizaci občanské angažovanosti. V českém prostředí by byla v rozporu s evropským právem i s Listinou základních práv a svobod.

Co konkrétně říká programové prohlášení:

1. Zřídíme veřejný registr všech dotací pro neziskové organizace z veřejných rozpočtů, který bude zahrnovat nejen stát, ale i obce, kraje a svazky obcí. Neziskové organizace pobírající veřejné peníze budou mít povinnost transparentně zveřejňovat své konkrétní výdaje.

2. U organizací, které vyvíjejí politickou činnost a jsou financované ze zahraničí, zavedeme povinnost tuto skutečnost transparentně označovat.

3. Zamezíme tomu, aby se veřejné peníze využívaly pro politický aktivismus. Neziskové organizace mohou prosazovat své politické názory, ale nikoli z peněz daňových poplatníků.

4. Zprůhledníme financování neziskových organizací, které čerpají prostředky z veřejných rozpočtů nebo zahraničních zdrojů – všechny finanční toky budou veřejně přístupné.

5. Vzdělání musí zůstat prosté ideologických vlivů i působení politických neziskových organizací. Úkolem školy je vzdělávat, rozvíjet znalosti a kritické myšlení, nikoli šířit politické či aktivistické postoje.

6. Efektivní využití veřejných prostředků - Zastavíme dotace pro neziskové organizace, které blokují rozvoj a investice. Zásadní revizí projde i financování ekologických iniciativ z veřejných prostředků. Uvolněné finance nasměrujeme k investicím do reálných adaptačních opatření v krajině a obcích.

Tisková zpráva Centra Paraple, o. p. s., České rady dětí a mládeže, Zeleného kruhu, z. s., Konsent, z. s., Glopolis, o. p. s. a dalších

O třetinu snížený rozpočet ministerstva životního prostředí ohrožuje ochranu přírody i veřejné zdraví

Státní rozpočet prochází projednáváním v Poslanecké sněmovně, definitivně schválen by měl být 11. března. V kapitole ministerstva životního prostředí se masivně škrtá – spolu s ministerstvem školství a kultury jde o největší propad financí ze všech resortů. Rozpočet MŽP klesá o třetinu. Ministr Macinka navíc chystá druhou vlnu propouštění, která může ochromit klíčové odbory, varuje Zelený kruh.

Vláda Andreje Babiše předložila návrh státního rozpočtu, v němž nejvíce škrtá výdaje na ochranu přírody a zdravého životního prostředí. Rozpočet ministerstva životního prostředí klesá o 2,7 miliardy korun. Škrty jsou částečně způsobeny změnami v čerpání dotací z evropských fondů, bývalý ministr životního prostředí Petr Hladík ale upozornil, že základní rozpočet ministerstva na běžnou agendu je o 500 milionů nižší než v minulých letech. To znamená přímé škrt v provozu úřadu a jím zřizovaných organizací.

Ministr Macinka potvrdil, že škrtat chce hlavně ve výdajích na ochranu přírody. Ministerstvo životního prostředí přitom musí plnit zákonné služby a mezinárodní závazky a financuje také řadu státních příspěvkových organizací, jako je Český hydrometeorologický ústav, který zajišťuje životně důležitá data při všech přírodních katastrofách.

Omezení hrozí zejména národním parkům. Například Krkonošský národní park dostane pouze 111 milionů korun oproti 145 milionům v roce 2024. Aby udržel služby turistům a místním občanům, bude nucen vyčerpat celý svůj rezervní fond, který dával dohromady posledních 15 let a je určen na řešení větrných, sněhových nebo kůrovcových kalamit. Národnímu parku Šumava sníží ministr Macinka příjmy o 41 procent (cca 70 milionů korun). Správy parků mohou teoreticky navýšit příjmy zvýšenou těžbou dřeva – tím by ale samy ničily to, co mají ze zákona chránit. Škrty dopadnou na některé regiony i ekonomicky; národní parky jsou významnými zaměstnavateli zejména v Jihočeském či Plzeňském kraji.

Škrty v rozpočtu Státního fondu životního prostředí pak postihnou hlavně domácnosti, které chtějí snižovat spotřebu energií a účty za energie – nebude totiž možné čerpat dotace. Další škrtky směřují proti ekovýchově ve školách a v dětských kroužcích. Proti těmto škrtům se staví odborná veřejnost, zástupci průmyslu, ředitelé škol nebo Svaz měst a obcí ČR. Snahy Filipa Turka zastavit rozvoj větrné energetiky ohrožují příjem 25 miliard korun z Evropské unie, konkrétně z Národního plánu obnovy, kde jsme urychlení výstavby slíbili. Na dokument z jednání zástupců Evropské komise a českých vyjednavců upozornil podcast Bruselský diktát.

Druhá vlna propouštění ohrožuje fungování celých odborů

Dopady rozpočtových škrtek jsou viditelné už nyní. Po první vlně propouštění připravuje ministr Macinka další, ještě masivnější redukci počtu zaměstnanců. Podle informací serveru Ekonews dostali ředitelé odborů pokyn připravit seznamy lidí k propouštění – z každého odboru má odejít 3 až 5 lidí.

To je pro řadu odborů likvidační. Odbor politiky ochrany klimatu má 15 lidí, odbor ochrany ovzduší 17, odbor ochrany vod 18 a odbor legislativy pouhých 14 lidí. Propouštění 3 až 5 pracovníků z každého z těchto odborů znamená, že některé přijdou až o třetinu svých lidí. Výsledkem bude ochromení činností, které přímo ovlivňují život běžných lidí – od ochrany čistoty ovzduší a pitné vody přes podporu úspor energií v domácnostech až po ochranu krajiny před suchem a povodněmi.

„Zdravé životní prostředí je nezbytné pro život každého z nás, a proto je v našem společném zájmu jej chránit. Ministr Macinka však vytváří dojem, že ochrana zdravého životního prostředí je zbytečný luxus, na kterém lze šetřit. Potřeba čistého vzduchu, pitné vody a funkční krajiny tím ale nezmizí – pouze nebude mít kdo zajistit jejich ochranu,“ říká Nikol Krejčová ze Zeleného kruhu.

„Plošné škrtky peněz a lidí ukazují, že Motoristé ministerstvu a ochraně životního prostředí vůbec nerozumí, nebo jej chtějí jen oslabovat. Motoristé plošně poškodí všechny občany, tedy i své voliče. Například zastavení Nové zelené úsporám poškodí domácnosti, které chtějí snižovat spotřebu energií, a tedy účty za ně. Snaha zamezit výstavbě větrných elektráren jde proti snižování účtů za elektřinu, ohrožuje naši energetickou bezpečnost a miliardové příjmy z Evropské unie. Škrty v národních parcích způsobí problémy s jejich fungováním nebo je donutí ke zvýšení těžby dřeva a také dokazují, že motoristické řeči o ochraně přírody místo ochrany klimatu byly nepravdivé,“ říká Jiří Koželouh, programový ředitel Hnutí DUHA.

Podle Jaroslava Bicana, vedoucího energetické kampaně Greenpeace ČR, se škrtky zásadním způsobem dotknou ochrany životního prostředí a omezí možnost domácností čerpat dotace na renovace: *„Jsou dalším dokladem toho, že z dlouhodobého hlediska se nelze vyhnout úvahám o hledání nových rozpočtových příjmů pro ochranu přírody a podporu domácností v transformaci. Proto dává smysl začít vést diskuzi také o otevření cesty ke zdanění fosilních korporací v situaci, kdy mají dlouhodobě vysoké zisky na úkor životního prostředí a lidí. Nová forma zdanění by mohla navázat na zdanění nadměrných zisků z období energetické krize a naplňovala by princip ‚znečišťovatelé platí‘.“*

Zelený kruh proto vyzývá vládu a poslance, aby při projednávání rozpočtu zajistili dostatečné financování ministerstva životního prostředí. Rozpočet resortu musí umožnit plnění zákonných povinností včetně ochrany přírody, ovzduší a vod a zachovat podporu domácností v úsporách energií.

Tisková zpráva Zeleného kruhu, foto Greenpeace ČR

Stanovisko Sítě středisek ekologické výchovy Pavučina k významu a podpoře environmentálního vzdělávání v ČR

Environmentální vzdělávání má přímý a každodenní dopad na děti, rodiny i školy. Omezování jeho podpory by se nejvíce dotklo kvality výuky, pohody a zdravého života dětí a fungování škol v regionech.

Environmentální vzdělávání v ČR není okrajová aktivita, ale zásadní praktická podpora škol, dětí a rodin. Pomáhá dětem trávit čas venku, posiluje jejich fyzické i duševní zdraví a učí je rozumět místu a prostředí, ve kterém žijí - krajině, přírodě i obci. Ekocentra jsou pro školy důležitým partnerem při výuce, kterou nelze zvládnout jen z učebnic.

Pavučina
Síť středisek ekologické výchovy

Je důležité zdůraznit, že environmentální vzdělávání v ČR zajišťuje široký okruh aktérů: Školám s ním pomáhají ekocentra, skauti, zoologické zahrady, muzea nebo střediska volného času jak samostatná, tak zřizovaná obcemi a kraji. Všichni tito aktéři tvoří společně funkční vzdělávací infrastrukturu, na kterou se školy dlouhodobě spoléhají.

Případné škrty v této oblasti by nezasáhly abstraktní organizace, ale konkrétní děti, rodiny a školy. Chtěli bychom proto upozornit na rizika, která výrazné omezení podpory ze strany státu přináší. Oslabila by se podpora učitelů i dostupnost programů o přírodě pro školní třídy nebo kroužků pro děti zejména v regionech, kde jsou již teď možnosti kvalitní výuky omezené. Ale především to bude znamenat významné zdražení výukových programů a pobytů v přírodě pro děti, což zasáhne nejvíce nízkopříjmové rodiny s dětmi.

Upozorňujeme na to, že menší dostupnost takového vzdělávání s sebou nese hrozbu snížení environmentální a přírodovědné gramotnosti dětí a mládeže. Usilujeme proto o pokračování stabilní a předvídatelné veřejné podpory environmentálního vzdělávání, které je pro vzdělávání v 21. století stejně důležité jako digitální nebo finanční gramotnost.

Síť středisek ekologické výchovy Pavučina každoročně osloví 570 000 dětí a dospělých, sdružuje 49 organizací ve 13 krajích a realizuje více než 13 000 vzdělávacích programů ročně — pro mateřské, základní i střední školy, pedagogy i celé rodiny. Zajišťuje také péči o kvalitu environmentálního vzdělávání prostřednictvím certifikace poskytovatelů.

Stanovisko sítě Pavučina

Novela stavebního zákona míří do Sněmovny. Otevírá dveře výjimkám, korupci a oslabení ochrany přírody i památek

Poslanecká sněmovna projednává návrh novely stavebního zákona, která by zásadně změnila pravidla povolování staveb v Česku. Návrh byl předložen skupinou poslanců bez transparentního legislativního procesu. Novela by významně oslabilu ochranu přírody, památek i práva veřejnosti bránit se proti nezákonným stavbám.

Už samotný způsob přípravy [novely](#) je mimořádně problematický. Návrh míří do Sněmovny bez zveřejnění toho, kdo jej připravil a kdo jeho vznik financoval. Zároveň nejsou dostupné informace o tom, kdo a za co v souvislosti s novelou lobboval a s jakým výsledkem, což je pravděpodobně v rozporu se zákonem o regulaci lobbování. Novela neprošla standardním připomínkovým řízením ze strany ministerstev ani dalších připomínkových míst, jako je [Svaz měst a obcí](#), [Česká komora architektů](#) či [Česká komora autorizovaných inženýrů a techniků](#), a nebyla posouzena Legislativní radou vlády.

„Takto zásadní změny stavebního práva by měly procházet řádnou odbornou diskusí, ne být protlačeny poslaneckým návrhem mimo standardní legislativní proces,“ upozorňuje Anna Vinklárková z organizace Arnika.

Navrhované změny zásadně oslabují ochranu veřejných zájmů. Mimo zvláště chráněná území a památkové rezervace má ochrana přírody, památek, veřejného zdraví a dalších oblastí přejít na nové úřady rozvoje území (dříve stavební úřady), které budou jednotlivé veřejné zájmy „vyvažovat“. Návrh novely však zároveň výslovně stanoví, že výstavba je převažujícím veřejným zájmem a má mít téměř vždy přednost.

„Je důležité říct to jasně: převažujícím veřejným zájmem podle návrhu novely stavebního zákona není dostupné bydlení ani kvalita života lidí, ale výstavba – klidně i nedostupných investičních bytů,“ varuje Anna Vinklárková.

Novela dále ruší ochranná pásma památkových rezervací a památkových zón. Závazné stanovisko památkové péče má nově zůstat pouze pro památkové rezervace, nikoli pro památkové zóny, což výrazně oslabuje ochranu našich měst.

Zásadní změnou je také vznik nového Úřadu rozvoje území ČR, který má ve zrychleném režimu a bez možnosti odvolání (resp. tzv. rozkladu) povolovat stavby

s převažující funkcí bydlení nad 10 000 m² (zhruba 100–200 bytů) a významné infrastrukturní stavby, jako jsou dálnice. Tento model nejenže zvýhodňuje velké developery, ale vytváří i značný korupční potenciál kvůli soustředění rozhodovací moci na jeden úřad.

Pokud by taková stavba byla povolena nezákonně, jedinou možností obrany zůstává správní žaloba. Soudy však odkladný účinek žalobám přiznávají jen výjimečně, takže než se podaří soudně rozhodnout o zákonnosti povolení, stavba už zpravidla stojí a náprava je prakticky nemožná.

„Pokud si developer bude chtít postavit mrakodrap s alespoň 10 000 m² bydlení, klidně i v dnešním ochranném pásmu Pražské památkové rezervace – což dnes není možné podle platných zákonů ani územního plánu – novela mu k tomu otevírá dveře. Stavba by navíc byla povolena ve zrychleném režimu bez možnosti odvolání. Veřejnost či sousedé se sice budou moci soudit, ale prakticky to už nic nezmění,“ dodává Vinklárková.

Dalším problémem je možnost udělovat výjimky z územních plánů. Novela umožňuje povolit stavbu i v rozporu s územním plánem, pokud s tím souhlasí vlastník pozemku a ten, kdo územní plán pořídil. Tím se obchází demokratický proces, v němž jsou územní plány a jejich změny projednávány s dotčenými orgány státní správy i s veřejností a vlastníky.

Kromě výše uvedeného, návrh novely obsahuje i řadu dalších problémů. Na některé z nich již upozornila asociace ekologických organizací [Zelený kruh](#) a [veřejný ochránce práv](#). [Otevřený dopis](#) ve věci ohrožení kulturního dědictví navrženou novelou stavebního zákona také zaslali akademici.

Tisková zpráva Arniky

„Roadshow“ místo připomínkového řízení

Návrh novely stavebního zákona již projednaly sněmovní výbory – hospodářský a pro veřejnou správu. Obavy z důsledků obcházení standardního legislativního procesu se rozptýlit nepodařilo. Předkladatelé stále tají autora návrhu a absenci mezirezortního připomínkování obhajují konáním „roadshow“.

Návrh [novely](#) stavebního zákona prošel [prvním čtením](#) v Poslanecké sněmovně v [pátek 30. ledna](#). Garančním výborem [byl zvolen](#) Hospodářský výbor, který jej [dnes poprvé](#) projednával, stejně jako Výbor pro veřejnou správu a regionální rozvoj. Posledním výborem, který se má novelou [zabývat](#), je Ústavně-právní výbor. Přidělení návrhu novely k projednání Výboru pro životní prostředí [bylo zamítnuto](#).

Projednávání novely [na schůzi](#) Hospodářského výboru se soustředilo především na proces její přípravy a předložení. Předkladatelé včetně ministryně pro místní rozvoj Zuzany Mrázové na přímé dotazy, kdo návrh napsal, neodpověděli. Opoziční poslankyně a poslanci opakovaně upozorňovali, že návrh neprošel standardním legislativním procesem – tedy mezirezortním připomínkovým řízením s ministerstvy a profesními svazy, kontrolou Legislativní rady vlády ani analýzou dopadů (RIA).

„Špatný proces povede ke špatnému výsledku, stejně jako u minulého návrhu Hospodářské komory za předchozí Babišovy vlády. Materiál zasahuje do desítek zákonů a zásadně mění fungování nejen stavebních úřadů bez dostatečné analýzy dopadů, zejména na životní prostředí, ochranu památek, fungování úřadů i samotné povolování staveb,“ říká Nikol Krejčová z asociace Zelený kruh.

Ministryně na [jednání výboru](#) obhajovala absenci mezirezortního připomínkového řízení tím, že předkladatelé uspořádali sérii setkání („roadshow“) s profesními svazy, obcemi a dalšími aktéry, na nichž návrh prezentovali a diskutovali. Podle jejích slov roadshow probíhala od listopadu, a i v současné době pokračují schůzky. Na dotaz, zda budou připomínky z těchto setkání transparentně zveřejněny, [odpověděla](#), že by to bylo příliš rozsáhlé a že by je stejně nikdo nečetl. Uvedla však, že vzniká shrnutí, na jehož základě je připravován komplexní pozměňovací návrh, který mají předložit vládní poslanci.

„Náhrada řádného připomínkového řízení neformálními setkáními bez veřejně dostupných výstupů zásadně oslabuje transparentnost celého procesu přípravy novely zákona, nehledě na to, že by předložená novela měla být v souladu se zákonem o regulaci lobbingu opatřena tzv. lobbistickou stopou,“ upozorňuje Anna Vinklárková z organizace Arnika.

„Jednotlivá ministerstva, profesní organizace i další připomínková místa mají velmi krátký čas se s novelou seznámit a podat kvalitní připomínky. Navíc zatímco všichni připomínkují zveřejněný návrh novely, předkladatelé mezitím chystají komplexní pozměňovací návrh a opět neuvádějí, kdo na něm pracuje. Po jeho předložení budou mít všichni extrémně málo času reagovat relevantními připomínkami,“ dodává Vinklárková.

Na konkrétní dotazy k návrhu novely zákona během jednání výboru [odpovídala](#) Hana Landová, která se 26. ledna stala [vládní zmocněnkyní](#) pro implementaci stavebního práva. Svou pozici obhajovala tím, že se vzdala všech funkcí v Hospodářské komoře, kde působila od [roku 2014](#). Právě Hospodářská komora byla na základě [memoranda](#) s ministerstvem sponzorem přípravy nového stavebního zákona v době první Babišovy vlády.

Návrh novely stavebního zákona čelí výrazné kritice. Proti novele vystupuje [ombudsman](#), zástupci obcí (např. [Svaz měst a obcí ČR](#)) i odborná veřejnost. Velmi kritické stanovisko [zveřejnila](#) Česká komora autorizovaných inženýrů a techniků činných ve výstavbě (ČKAIT) a poměrně kritická je rovněž [Česká komora architektů](#). Ve věci ohrožení kulturního dědictví navrženou novelou stavebního zákona se ozval [ICOMOS](#) i [akademici](#). Na problémy v ochraně životního prostředí upozornila asociace ekologických organizací [Zelený kruh](#) a [veřejný ochránce práv](#).

Pokud novela projde celým legislativním procesem, její účinnost je navržena od 1. ledna 2027, přičemž část změn má nabíhat již v průběhu roku 2026.

[Záznam jednání Hospodářského výboru PS](#) dne 5. 2. 2025.

Tisková zpráva Arniky a Zeleného kruhu

V prosinci jsme opět pomáhali v Pískovně u Žemličky

V prosinci loňského roku uspořádala Calla v Pískovně u Žemličky další brigádu, jejímž cílem bylo vyřezat zbytek náletových dřevin v okolí písčin a největší tůně. Postupující zarůstání lokality by jinak ohrozilo místní společenstva, včetně mnoha ohrožených druhů. Brigádníci se zaměřili především na vyřezání borovic a dalších náletových dřevin, které stínily největší tůň a okolní písčiny a dlouhodobě by znamenaly ohrožení pro místní vzácná společenstva vázaná na živinami chudá stanoviště. Akce navázala na loňskou brigádu a bude mít patrně pokračování i v roce příštím.

Děkujeme za pomoc všem účastníkům brigády.

Chcete-li podpořit naše aktivity na ochranu ohrožených druhů a vzácných společenstev v pískovněch, o které se staráme, můžete se zúčastnit příště nebo poslat příspěvek na číslo účtu 3202800544/0600. Ochrana pískoven má variabilní symbol 222. Podrobnější informace najdete zde: <https://calla.cz/cz/home/o-calle/podporte> .

Jiří Řehounek

Šestá sezóna monitoringu kvetoucích travníků v Českých Budějovicích

Už šestou sezónu pokračoval v loňském roce entomologický a botanický monitoring kvetoucích travníků v Českých Budějovicích, který Calla koordinuje. Jeho výsledky potvrzují, že i jednoduchá změna směrem k mozaikové seči podpoří biodiverzitu a přiláká řadu druhů hmyzu, letos včetně deseti ohrožených druhů z červeného seznamu.

Entomologický monitoring proběhl na čtrnácti lokalitách. Ke každé mozaikově sečené ploše je vybrána kontrolní plocha na srovnatelném, "normálně" sečeném travníku v blízkém okolí. Během entomologického monitoringu bylo vloni zjištěno 85 druhů žahadlových blanokřídlých, 21 druhů denních motýlů a 65 druhů býložravých brouků. K nejzajímavějším nálezům patří ohrožené druhy pelonoska liščí a pískorypka chrastavcová. Oba druhy jsou na budějovických travnících nalézány opakovaně, což svědčí o vytvoření vhodných podmínek pro jejich život. Celkem bylo určeno 3676 exemplářů hmyzu.

Botanický monitoring probíhá s pomocí vegetačních snímků na čtyřech vybraných plochách a pořizuje se také soupis druhů v jejich okolí. Každá z vybraných ploch hostí desítky rostlinných druhů, plocha „Máj“ s nejvyšší

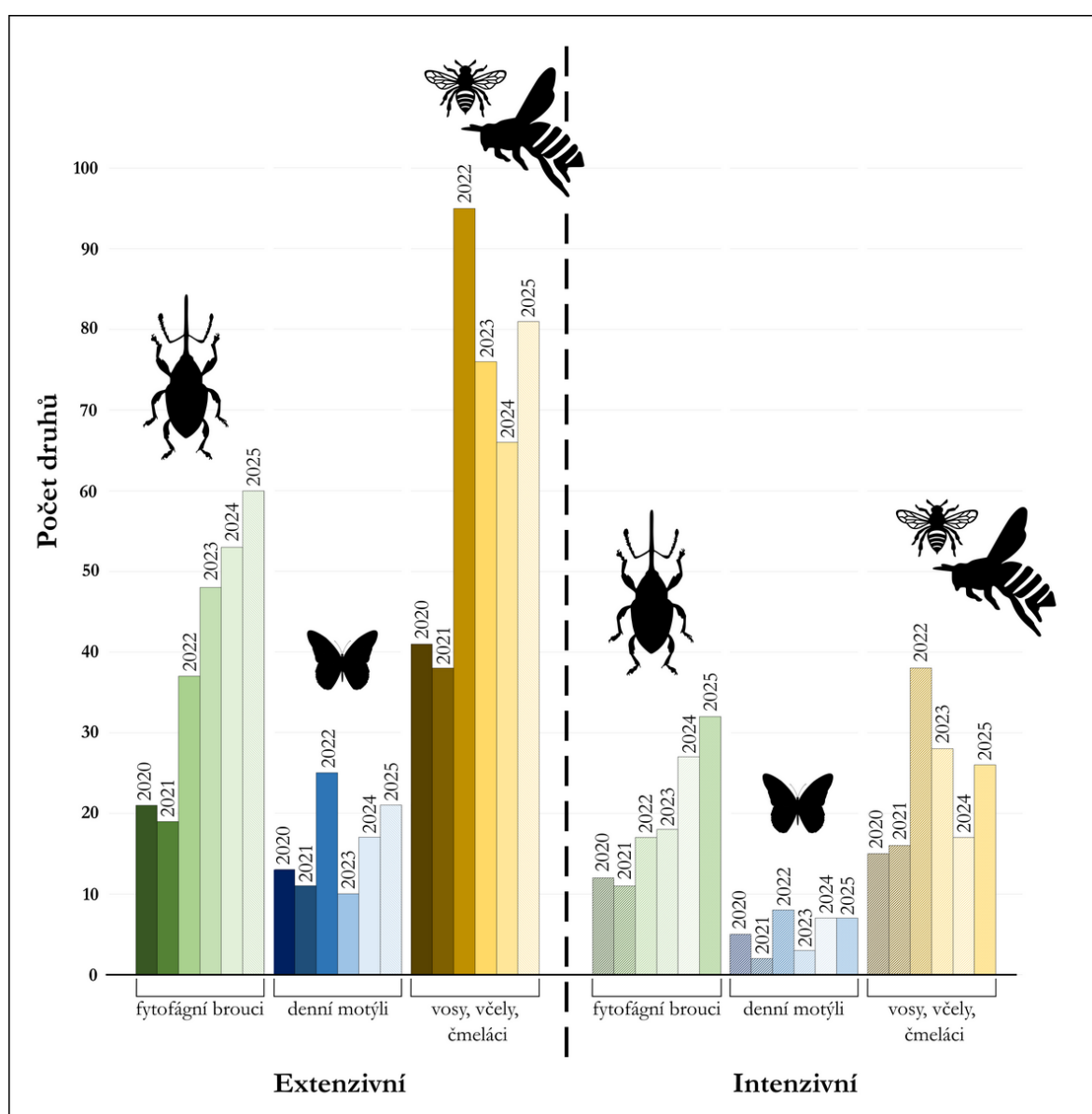
biodiverzitou dokonce 81 druhů. Mozaiková seč umožňuje vykvést a vysemenit se lučním druhům, které to ve městech vzhledem k častému sečení za normálních okolností nestihnou. Na ploše „Výstaviště“ opět vykvetly některé ohrožené druhy.

Ačkoli venku ještě panuje zima, přípravy na příští „trávníkovou“ sezónu jsou už v plném proudu. Snad se letos podaří v mozaikových sečích vychytat „mouchy“ a na kvetoucích trávnících zase nachytat nějaké zajímavé včely.

Jiří Řehounek

GRAF MĚSÍCE

Entomologický monitoring budějovických trávníků

Graf ukazuje počet druhů, které byly nalezeny během monitoringu kvetoucích trávníků v Českých Budějovicích. V levé části grafu jsou mozaikově sečené kvetoucí plochy, v pravé pak kontrolní plochy sečené intenzivně.

Jiří Řehounek

Podpisy pro přírodní park

Petiční výbor odevzdal krajskému úřadu téměř 600 podpisů občanů, kteří podpořili v elektronické nebo papírové formě petici na podporu vyhlášení Přírodního parku Údolí Rudolfovského potoka. Petice ovšem nekončí. Další zájemci ji mohou podpořit i nadále na tomto odkazu: <https://e-petice.cz/petitions/petice-na-podporu-vzniku-prirodniho-parku-udoli-rudolfovskeho-potoka.html>.

Další informace k petici i k údolí najdete zde: <https://www.udolirudolfovskehopotoka.cz/>.

Jiří Řehounek

Tetřev hlušec – ikona šumavských návratů

Tetřev hlušec patří jednoznačně mezi ikonické druhy Šumavy. Aby také ne, když je na Šumavě někde omezen vstup veřejnosti a důvodem, je většinou dlouhodobá přítomnost tetřeva. I když, tato omezení se týkají jen malé části celé Šumavy – je to něco přes deset procent nepřístupných míst z celé rozlohy národního parku. Ale i to stačí, aby se v očích některých návštěvníků stal nepřítelem.

Dříve tetřev hlušec obýval většinu lesů na území České republiky. Ještě mezi I. a II. světovou válkou se tetřev vyskytoval ve všech českých a moravských pohraničních horách, ale i ve vnitrozemí. Podle historických pramenů se jejich počet pohyboval okolo 12 tisíc kusů. O necelé půl století později, konkrétně v roce 1967, se už musel zákonem omezovat jejich lov. Nejdříve byl zakázán lov tetřevích slepic, zákaz lovu kohoutů vešel v platnost až o jedenáct let později. V roce 1973 nebylo možné lovit tetřevy také v Bavorsku.

„To už ale tetřevovi zvonil umíráček,“ říká mluvčí správy NP Šumava Jan Dvořák. Z podhůří Šumavy tetřevi zcela vymizeli a i část populace obývající jihovýchodní části pohoří byla na hraně přežití. Početnější populace zůstala pouze v oblastech západní a centrální Šumavy, v území nepřístupného hraničního pásma a vojenského prostoru.

První odhad tetřeví populace provedla Správa NP Šumava už v roce 1991. Výsledek – zhruba 100 jedinců – nebyl nijak povzbudivé číslo. Tak malá populace byla prakticky na hranici vyhynutí. V tomto období zůstávalo těžiště tetřeví populace hlavně v centrální části Šumavy. Zásadní bylo to, že klidové území bylo vytýčeno na velké části Modravských slatí, kde přežila nejsouvislejší část populace. Důležitá byla i ochrana nedalekých ostrovních populací, zejména v části CHKO v Královském hvozdu na Železnorudsku. Naproti tomu z Trojmezí tetřevi téměř zcela vymizeli.

To se ale začalo měnit už ve druhé polovině 90. let. „Početnost tetřeví populace na Šumavě mírně rostla a tito vzácní ptáci se začali objevovat i v místech, kde do té doby nebyli zachyceni, například na Smrčině nebo na Trojmezí“ vzpomíná ředitel Správy NP Šumava Pavel Hubený.

V roce 2009 se rozběhl první rozsáhlý monitoring tetřeví populace na území Šumavy a Bavorského lesa za využití metody rozboru DNA. Dva roky sbírali nejen zaměstnanci správ národních parků, ale i dobrovolníci tetřeví trus, který se dál analyzoval a podával tak mnohé zajímavé informace. Odborníci se dozvídali například to, jak vysoká míra stresových hormonů ovlivňuje chování těchto ptáků. A ukázalo se také to hlavní – kolik tetřevů na území obou národních parků a přilehlých oblastí přibližně žije.

Modelové výpočty pro odhad velikosti populace původně ukázaly, že na Šumavě v období 2009–2011 žilo 556 jedinců tetřevů, z toho jedna třetina mimo národní parky – v CHKO Šumava a v ptačích oblastech Grosser Arber, Kleiner Arber a Schwarzeck. Ovšem v roce 2025, kdy nechala Správa NP Šumava výsledky překontrolovat, se prokázala chyba v odhadované početnosti. Správný odhad početnosti vážící se k tomuto období je zhruba 470 jedinců.

Úplně stejnou chybu při využití celé řady odhadních matematických modelů, které při správném zařazení a propojení dají určitou představu o velikosti populace, bohužel udělal zhotovitel i v následujících dvou rozsáhlých monitorinzích. Díky opětovnému přepočítání všech modelů důležitých pro odhad populace, které si vyžádala Správa Národního parku Šumava, došlo ke zpřesnění odhadu celkové populace. Skvělá zpráva je, že i v nově opravených výsledcích početnost tetřeví populace zřetelně roste.

Výsledky sčítání v letech 2016/2017 tak neprokázaly původní odhad 605 jedinců, ale skoro 645. Korekce výsledků zatím posledního monitoringu ukázala odhad 765 jedinců místo původně uváděných 867.

„Nejdůležitější zjištění však zůstává neměnné – i po přepočítání všech společných sčítání ukazují výsledky nadále pozitivní trend vývoje tetřeví populace na Šumavě a v Bavorském lese, s nárůstem mezi prvním a třetím monitoringem o zhruba 300 jedinců,“ zmiňuje mluvčí Správy NP Šumava Jan Dvořák.

„A protože vstupní, tzv. surová data byla v pořádku, chyba se stala pouze v rámci použití části modelů, můžeme bez problémů pokračovat v tomto monitoringu i v budoucnu. Další sčítání proběhne pravděpodobně ke konci aktuální dekády,“ doplňuje Jan Dvořák.

Jisté je, že populace tetřeva na Šumavě a v Bavorském lese se už dostala přes kritickou hranici 470 jedinců, kterou odborníci určili jako nezbytnou pro dlouhodobé přežití tohoto druhu na Šumavě. V průběhu třiceti let se navíc tetřevi dostali i do míst, odkud dříve vymizeli. Díky rostoucí populaci možná bude za určitých podmínek povolen přístup k hraničnímu přechodu Modrý Sloup, ale protože Šumava zůstává hlavním místem s životaschopnou populací tetřeva ve střední a velké části západní Evropy mimo Alpy, bude i nadále nutné mu ponechat část území pro jeho nerušený život.

„Stala se téměř neuvěřitelná věc: Zatímco v části Evropy počty tetřevů stále klesají, například na Slovensku, na Šumavě přežil a jeho populace postupně sílí. Tetřeva potkáme dnes i v lesích v okolí národního parku, podobně, jako tomu bývalo naposledy někdy v polovině 20. století,“ shrnuje ředitel Pavel Hubený.

„Určitě pomohla přísná ochrana jeho domovských okrsků, ale také změny, které se odehrály s lesem. Polomy a kůrovec postupně prosvětily velké plochy původně kompaktního smrkového lesa, ve světlinách a v mezerách mezi padlými stromy teď bohatě plodí borůvky a brusinky, je zde hodně hmyzu, který je nesmírně důležitou částí potravy zejména pro malá kuřata. Zdá se, že se nám povedlo dopřát tetřevům skutečný tetřeví les,“ zakončuje.

Tisková zpráva Správy NP Šumava, Foto Jana Heyralová

Tučňáci obsazují Grónsko

Biogeografická kontrolní otázka pro mateřské školy zní: Může se ve volné přírodě potkat tučňák s ledním medvědem? A kterého z nich by mohl potkat Donald Trump v Grónsku?

Donald Trump a správci sociálních sítí Bílého domu zjevně v mateřince chyběli. Jinak by nemohli zveřejnit fotku Donalda Trumpa, jenž vchází společně s tučňákem do zasněžené grónské krajiny (pozná se podle vlaječky).

Já bych to ale viděl pozitivně. Trump vlastně vysílá jasný signál, že Američani do Grónska nepatří. Stejně jako tučňáci.

Jiří Řehounek

Česká republika patří mezi nejpomalejší státy EU v rozvoji obnovitelných zdrojů

V roce 2025 vyrobily větrné a solární elektrárny 30 % veškeré elektřiny v Evropské unii a poprvé předčily zdroje na zemní plyn, uhlí a další fosilní paliva dohromady. Vyplývá to ze zprávy [European Electricity Review](#), kterou dnes zveřejnil think-tank Ember. Všechny obnovitelné zdroje pak pokryly dokonce 48 % produkce elektřiny.

Rok 2025 byl poměrně suchý a výroba vodních elektráren meziročně poklesla o 12 %, tento výpadek však nahradily solární elektrárny, které dosáhly rekordní výroby (celkem 369 TWh, o pětinu víc než v roce 2024). V Maďarsku, Nizozemí, Řecku, Španělsku a na Kypru se podíl solární elektřiny na celkové výrobě dostal nad 20 % celkové produkce. V České republice podíl solárních elektráren na výrobě elektřiny rovněž narostl, v roce 2025 činil 5,8 %.

Význam uhlí ve výrobě elektřiny v EU nadále klesá, v roce 2025 činil podíl uhelných elektráren 9,2 %. V 19 členských státech mají uhelné elektrárny podíl na výrobě elektřiny menší než 5 %. Tři čtvrtiny produkce uhelných elektráren připadají na Německo a Polsko, v obou zemích ovšem výroba uhelné elektřiny rovněž klesá.

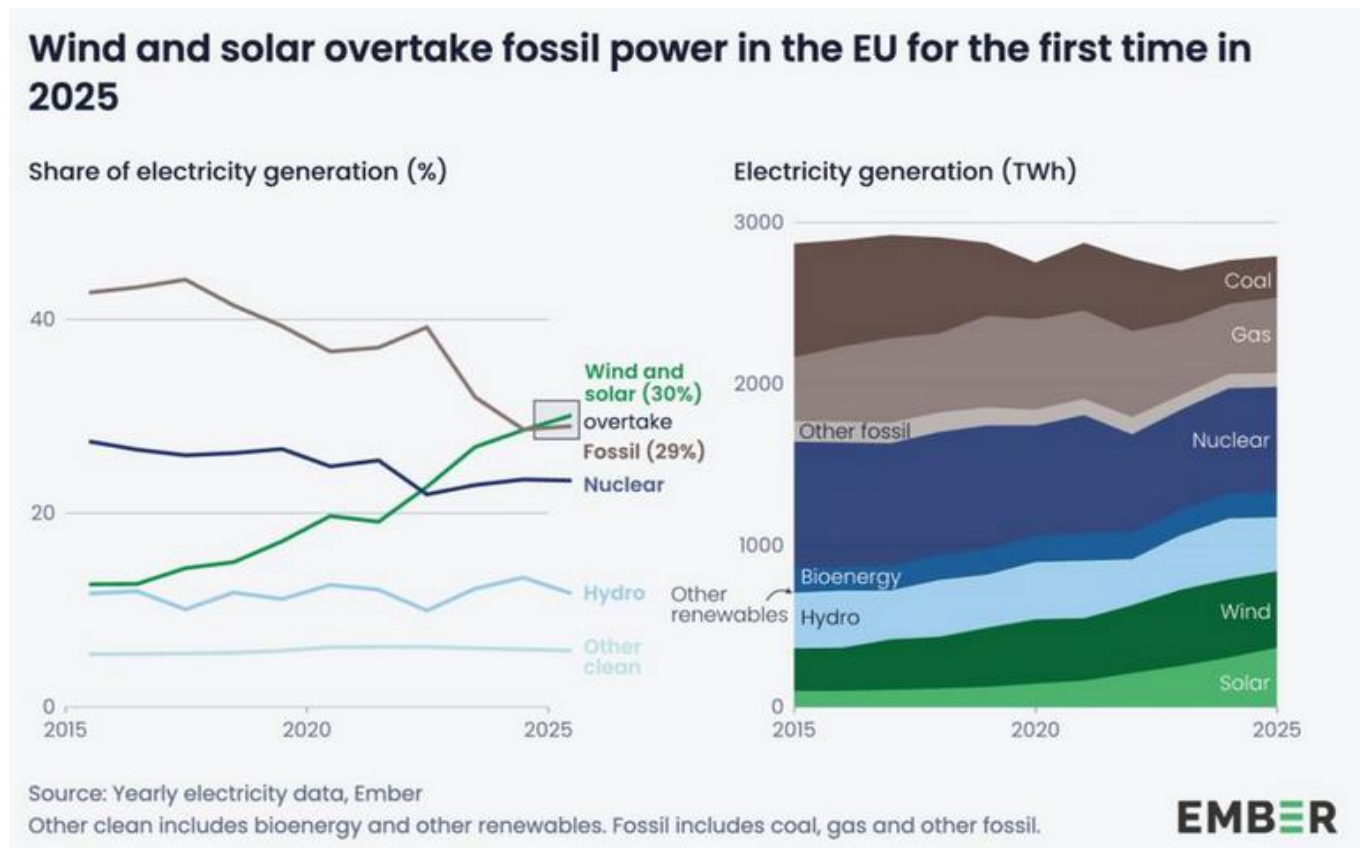
Významným trendem roku 2025 byl na evropské úrovni rozvoj bateriové akumulace. Například v Itálii meziročně vzrostla kapacita velkých bateriových úložišť o 40 %. Tento trend pomůže omezit využívání plynových elektráren k pokrytí večerní poptávky.

V České republice se v posledních letech daří rozvoji malých a středních fotovoltaických elektráren, naopak [rozvoj větrných elektráren stagnuje](#) kvůli zdlouhavým povolovacím procesům.

Karel Polanecký, energetický expert Hnutí DUHA, říká: „Obnovitelné zdroje v blízké době dosáhnou polovičního podílu na výrobě elektřiny v Evropské unii. Není důležité, jestli se tak stane letos nebo příští rok, trend je ve většině zemí stabilní. Dnes zveřejněná zpráva think-tanku Ember upozorňuje rovněž na

významný rozvoj akumulace, který umožňuje lepší využití elektřiny především ze solárních elektráren. V zájmu České republiky je, aby s trendem rozvoje obnovitelných zdrojů držela krok, pokud chce nechce mít dražší elektřinu, než jiné státy. Zejména u větrných elektráren musí přidat, důležitým krokem by mělo být vymezení akceleračních oblastí pro jejich výstavbu, ale zrychlení jejich povolování je nutné všude.“

Tisková zpráva Hnutí DUHA

Česká republika nestíhá plnit cíle pro rozvoj obnovitelných zdrojů

Podle nové statistiky publikované Ministerstvem průmyslu a obchodu dosáhla Česká republika v roce 2024 podílu obnovitelných zdrojů na hrubé konečné spotřebě energie na úrovni 19,21 %. Vnitrostátní plán České republiky v oblasti energetiky a klimatu (NKEP) schválený v prosinci 2024 počítá s dosažením hodnoty 30 % do roku 2030. Zatímco v případě fotovoltaických elektráren nasadila Česká republika tempo, které k naplnění plánu dostačuje, u větrných elektráren jsme zatím výrazně pozadu.

V letech 2023 a 2024 bylo v České republice nainstalováno v součtu zhruba 2000 MW nových fotovoltaických elektráren. Za rok 2025 ještě nejsou finální čísla k dispozici, ale podle údajů za první tři čtvrtletí lze odhadnout přírůstek kolem 600 MW. Naopak v případě větrných elektráren došlo za posledních pět let k nárůstu instalovaného výkonu pouze o 36 MW. Pro dosažení cíle NKEP pro rok 2030, tedy dosažení výkonu 1500 MW oproti aktuálním 375 MW, musí Česká republika především urychlit povolená procesy pro výstavbu nových větrných elektráren.

Z tiskové zprávy Hnutí DUHA

Jádro nebo obnovitelné zdroje - velké srovnání české energetiky!

Je jaderná energetika skutečně tak levná a výhodná, jak se nám tvrdí? Česko stojí na energetické křižovatce. Zatímco o jádru se mluví jako o pilíři naší bezpečnosti, obnovitelné zdroje (OZE) zůstávají v ústraní. V detailním videorozboru se podíváme pod povrch oficiálních čísel a odhalíme skryté náklady, které se v budoucnu mohou dramaticky promítnout do našich peněženek.

V tomto videu experti rozebírají:

- Realitu jaderných staveb: Proč se projekty v USA i ve světě prodražují o miliardy dolarů a proč korejská KHNP nemusí být zárukou dodržení ceny?
- Srovnání nákladů (LCOE): Jak si stojí jádro proti větru a slunci, když započítáme i náklady na ukládání energie?
- Nevyužitý potenciál Česka: Jsme druzí nejhorší v EU v podílu OZE. Přitom studie potvrzují, že vítr a slunce by mohly pokrýt přes 50 % naší spotřeby.
- Bezpečnost a závislost: Proč za jaderné palivo platíme miliardy Rusku a jaká jsou rizika spojená s dovozem uranu?
- Skryté miliardy: Kdo zaplatí hlubinná úložiště, likvidaci odpadu, pojištění proti haváriím nebo novou infrastrukturu v okolí Dukovan?

Jádro s sebou nese závazky na tisíce let. Obnovitelné zdroje můžeme stavět hned a levněji. Je čas přehodnotit naši energetickou strategii? Video vzniklo ve spolupráci Martina Marka a Cally - Sdružení pro záchranu prostředí, z.s. Zhlédnete jej zde: <https://youtu.be/PxLBQ17ofU4?si=chzG8fE0MXKxTpiF>

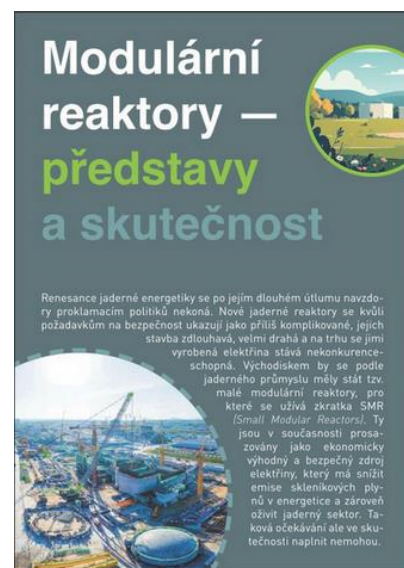
Edvard Sequens

Infolist: Modulární reaktory — představy a skutečnost

Renesance jaderné energetiky se po jejím dlouhém útlumu navzdory proklamacím politiků nekoná. Nové jaderné reaktory se kvůli požadavkům na bezpečnost ukazují jako příliš komplikované, jejich stavba zdoluhavá, velmi drahá a na trhu se jimi vyrobená elektřina stává nekonkurenceschopná. Východiskem by se podle jaderného průmyslu měly stát tzv. malé modulární reaktory, pro které se užívá zkratka SMR (Small Modular Reactors). Ty jsou v současnosti prosazovány jako ekonomicky výhodný a bezpečný zdroj elektřiny, který má snížit emise skleníkových plynů v energetice a zároveň oživit jaderný sektor. Taková očekávání ale ve skutečnosti naplnit nemohou. Proč?

Stáhněte si informační list Cally:

https://toolkit.ecn.cz/img_upload/bf9d965ae0f6712a14e747ff114498ea/letak_smr_a5_fin-e.pdf

Ježíšek naděloval

Už to bude novodobou českou tradicí, kdy těsně před vánočními svátky přichází obvykle z vlády nějaká více či méně podstatná rozhodnutí, která se týkají jaderně-energetické budoucnosti Česka. Snad jako dárek pro milovníky atomových elektráren, kterých je v tuzemsku více, než dost. Svátky a konec roku také ale obvykle omezují možnosti případných kritiků adekvátně reagovat. Tentokrát tím magickým datem byl 22. prosinec 2025 a roli tohoto zvláštního Ježíška přebralo hned několik institucí.

Evropská komise ten den oznámila, že zahájila hloubkové šetření, jehož cílem je posoudit, zda je veřejná finanční podpora, kterou Česko plánuje poskytnout na výstavbu a provoz dvou nových reaktorů v Dukovanech, v souladu s unijními pravidly pro volný obchod. Výsledek lze čekat spíše až v roce příštím. Do té doby všechny půjčky, které od státu dostane investor, akciovka Elektrárna Dukovany II, budou muset být komerčně zúročené. Tedy dražší. Ministerstvo průmyslu přitom na rok 2026 plánovalo výdaje na přípravné práce na nové Dukovany dosahující dvě desítky miliard korun. Kdyby evropská notifikace českého modelu veřejné podpory neprošla vůbec, stavět by se ani začít nemohlo, tak drahý špás na trhu neobstojí.

Ministerstvo životního prostředí zase 22. prosince zveřejnilo závěry zjišťovacího řízení v rámci hodnocení vlivů na životní prostředí a zdraví lidí (tzv. EIA) na projekt třetí české jaderné elektrárny v Tušimicích. ČEZ tu uvažuje o stavbě modulárních reaktorů o celkovém výkonu až 1500 MW na místě končící uhelné elektrárny. Na základě došlých vyjádření bude projekt posuzován v plném procesu a investor bude muset odkrýt karty a dodat řadu chybějících analýz.

Ale i na roli vlády zbyl prostor, když se dva dny před Štědrým dnem rozhodla zrušit výběrové řízení na nového předsedu či předsedkyni Státního úřadu pro jadernou bezpečnost a vyhlásila nové s jinými parametry. Snad aby do čela této klíčové instituce prošel vhodný člověk, vždyť bez vstřícného přístupu jaderného regulátora by nebylo možné rychle povolit úplně nové typy dosud neexistujících reaktorů. Ať již jde o ty velké korejské pro Dukovany nebo o něco menší modulární, na které upřelo svoji pozornost oko ČEZu.

Těsně předvánoční čas využil k nadělování i Městský soud v Praze, když zamítl žalobu spolku Děti Země na rozhodnutí ministerstva průmyslu, respektive přímo ministra Vlčka o umístění stavby nového jaderného zdroje v lokalitě Dukovany. Ten samý den (18. prosince) také odmítl žalobu obce Temelín, která se brání povolení průzkumného území pro geologické práce pro hledání konečného hlubinného úložiště vyhořelého jaderného paliva vydané Ministerstvem životního prostředí. O den dříve podobně skončila žaloba osmi obcí od Čerínku z Vysočiny. Obecním samosprávám vadí nemožnost dostatečně obhajovat zájmy svých občanů vůči plánům, které zcela zásadně změní jejich budoucnost.

Tak co, také už s těšíte, co přinese uranem zářící Ježíšek roku 2026?

Edvard Sequens

Plány státu hatí také nepovedené výběrové řízení na vrty

Vedle dotčených obcí z lokalit Březový potok v Pošumaví, Janoch u Temelína na Českobudějovicku, Hrádek na Jihlavsku a Horka na Třebíčsku, které byly proti své vůli zařazeny do výběru místa pro konečné hlubinné úložiště vysoceradioaktivních odpadů a proto brání své oprávněné zájmy i soudní cestou, hatí plány státu další překážka. Klíčovou součástí geologických prací, bez nichž

nelze získat potřebná data, měly být hluboké vrtů. Takřka rok trvající výběrové řízení na dodavatele prací ale Správa úložišť radioaktivních odpadů (SÚRAO) [musela zrušit](#) a [začala připravovat nové](#). Již tak časově napnutý harmonogram pro průzkumy dostal další trhlinu.

Plánovaný termín pro výběr finální a záložní lokality pro hlubinné úložiště byl již v tichosti posunut z roku 2028 na 2030. Protože však minimálně rok bude potřeba na vyhodnocení a porovnání získaných dat, na samotné provedení vrtů a měření v nich nezbude ani poloviční čas, který byl původně plánován na sedm let. [Technická zpráva](#) připravená Českou geologickou službou a SÚRAO považovala za nezbytné, aby bylo v každé z lokalit provedeno 7 vrtů – jeden do hloubky 1200 m, dva do cca 600 m a čtyři šikmé do hloubky 300 m. Nově SÚRAO začíná poptávat provedení pouze jednoho 600 m hlubokého vrtu v každé z lokalit.

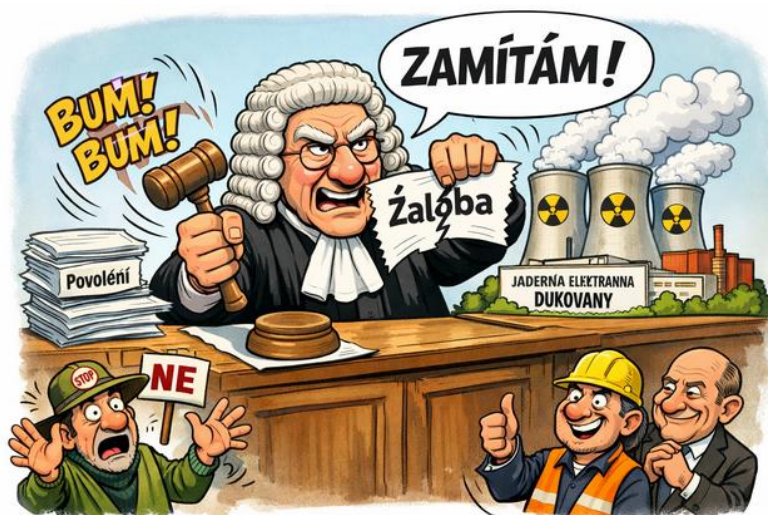
Platforma proti hlubinnému úložišti varuje před rizikem výběru umístění hlubinného úložiště, které má garantovat bezpečnost po statisíce let, na základě velmi neúplných vědeckých dat. Takový spěch a plnění politických termínů by ohrožovalo budoucnost obyvatel v jeho okolí. Za zásadní pak obce a spolky sdružené v Platformě považují narovnání práv dotčených obcí při rozhodování o úložišti.

Michael Forman, mluvčí Platformy proti hlubinnému úložišti a starosta města Horažďovice z lokality Březový potok řekl: „Zrušení zakázky SÚRAO na hlubinné geologické vrtů potvrzuje, že přípravu projektu hlubinného úložiště není možné uspěchat bez rizika chyb. Tlak na rychlý výběr finální lokality při neúplných datech by zcela jistě mohl vést k rozhodnutí s vážnými dopady na dlouhodobou bezpečnost a riziko pro naše potomky.“

Tisková zpráva Platformy proti hlubinnému úložišti

Děti Země proti umístění jaderného bloku v Dukovanech zaslaly dvě kasační stížnosti

Spor o zákonnosti umístění jaderného bloku v Dukovanech a silnic II. a III. třídy v jeho okolí se z Městského soudu v Praze přenesl na Nejvyšší správní soud, neboť Děti Země v lednu 2026 zaslaly dvě kasační stížnosti proti zamítavým rozsudkům z prosince 2025. Podle Děti Země nebyly řádně posouzeny jejich návrhy na uložení podmínek ke kompenzaci za kácení mimolesních dřevin, ke zmírnění zásahu do krajinného rázu, k intenzitám hluku a ke způsobu jejich sledování během provozu bloku a automobilové dopravy. Nejvyšší správní soud by měl o obou stížnostech rozhodnout do konce dubna.

„Městský soud ve svých zamítavých rozsudcích shodně s ministrem průmyslu a obchodu v obou jeho rozhodnutích z února 2025 naše návrhy na uložení nových podmínek i další připomínky zamítl, neboť byly údajně nadbytečné nebo se namítané problémy budou řešit až ve stavebním nebo v kolaudačním řízení. My naopak tvrdíme, že návrhy jsou žádoucí, reálné a uskutečnitelné a že spolky nejsou účastníky kolaudačního řízení, takže střety stavby se životním prostředím je nutné vyřešit do vydání povolení,“ vysvětluje předseda Děti Země Miroslav Patrik.

Děti Země v obou kasačních stížnostech z ledna 2026 předkládají čtyři body, které se například týkají požadavku uložit kácení dřevin jen v mimovegetačním období nebo do stavebního řízení předložit ucelený plán sledování jednotlivých složek životního prostředí během realizace staveb a projekt výsadby dřevin v okolních obcích ke zmírnění vlivů jaderného bloku na krajinný ráz či upřesnit způsob měření intenzit hluku během provozu bloku.

„Podle nás se městský soud těmito jednoduchými návrhy na uložení přesnějších podmínek do územních rozhodnutí nezabýval pečlivým způsobem, ačkoliv při umístění jiných staveb se standardně ukládají, takže je zvláštní, že právě u jaderného zařízení a souvisejících staveb má jít údajně o nadbytečnosti či o podružnosti,“ tvrdí Patrik.

Děti Země ve stížnostech např. rozporují, že dřeviny se mohou kácet kdykoliv, optimálně v mimovegetačním období, neboť trvají jen na mimovegetačním období, či že až po vydání stavebního povolení a bez jejich účasti se má stavebník s obcemi domluvit na způsobu a rozsahu výsadby dřevin ke zmírnění vlivů bloku na krajinný ráz.

Nový jaderný blok o výkonu 1 200 megawatt má stát nejméně 204 miliard korun a vybraná jihokorejská firma KHNP ho má stavět v letech 2029-2036. Pokud by k reálné výstavbě skutečně došlo, tak podle Děti Země mohou být náklady i dvakrát vyšší, termín zahájení může být později a doba výstavby může být dvanáct let místo jen osmi.

Tisková zpráva Děti Země

Lipová alej k Hrobce rodu Dalbergů je nejoblíbenější alejí Jihočeského kraje

V patnáctém ročníku ankety Alej roku, vyhlašované organizací Arnika, zvítězila v Jihočeském kraji Lipová alej k Hrobce rodu Dalbergů. S 227 hlasy obsadila 14. místo v celostátním žebříčku z 59 nominovaných alejí.

Jihočeský kraj letos nominoval do ankety tři aleje a všechny si našly své příznivce. Vítězná Lipová alej k Hrobce rodu Dalbergů se nachází v romantické krajině jižních Čech a vede k místu posledního odpočinku šlechtického rodu Dalbergů. Alej tvoří mohutné lípy, které dodávají tomuto pietnímu místu důstojný charakter.

"Účast v anketě a příběhy, které jste nám poslali, potvrzují, že aleje mají v naší krajině své pevné místo. Je to místo důležité nejen pro biodiverzitu, ale i pro kulturní a estetické hodnoty, které vyznáváme. Alej je více než jeden strom. Děkuji všem účastníkům ankety a těším se na setkání ve vítězné aleji," říká vedoucí kampaně Zachraňme stromy Marcela Klemensová.

Na druhém místě v kraji skončila Slavošovická alej s 91 hlasy a třetí příčku obsadila Dubová alej Knížecí cesta se 74 hlasy, která dodnes připomíná doby šlechtických honů.

„Velká gratulace patří vítězné Aleji roku 2025 i všem, kteří se zapojili do hlasování. Po celou dobu ankety bylo vidět, s jakým nadšením lidé své oblíbené aleje podporovali a připomínali, jak důležité místo mají stromy v naší krajině i každodenním životě. Děkuji všem za čas a energii, které anketě věnovali. Každý hlas pomáhá šířit povědomí o významu alejí. Už teď se těšíme na Alejovou slavnost ve vítězné aleji,“ říká koordinátorka ankety Alej roku Denisa Hronová.

Nejoblíbenější aleje Jihočeského kraje v roce 2025

Pořadí v kraji	Název aleje	Počet hlasů
1.	Lipová alej k Hrobce rodu Dalbergů	227
2.	Slavošovická alej	91
3.	Dubová alej Knížecí cesta	74

V celorepublikovém klání zvítězila Lemberská lipová alej v Jablonném v Podještědí z Libereckého kraje, která se do ankety zapojila vůbec poprvé a získala 1179 hlasů. Lipová alej ve Lvové vede od studánky svatě Zdislavy směrem ke hradu Lemberk. Je to místo, kde se snoubí historie, příroda i tiché lidské příběhy.

„Jsem sice v důchodovém věku, ale i nadále pracuji jako úřednice. Ve volných chvílích fotografuji, ale především maluji olejomalby – a to stromy a aleje nejraději ze všeho. Do končin kolem Lemberka jsem se vydala, abych namalovala krásnou Lemberskou alej. Fotografií jsem využila jako milého vedlejšího produktu k nominaci Lemberské aleje do prestižní ankety Alej roku 2025,“ řekla nominantka aleje Jana Kučerová.

Tisková zpráva Arniky

OŽIVENÉ STEZKY aneb hry v přírodě

Sít Krasec i pro Vás milí čtenáři rozjela na svých webových stránkách sekci Šetrná turistika a sekci Oživené stezky. V nich najdete zajímavé turistické destinace v Jižních Čechách, přírodní zajímavé lokality, ale i o špetku více osvěty v ochraně přírody a zároveň také triky, jak v přírodě přežít, pokud náhodou šlápnete na pomyslný bludný kámen. Oživené stezky Vás a Vaše děti zábavnou formou seznámí s jedinečností místa, které jste se rozhodli navštívit.

V tento neklidný čas Vás zveme k návštěvě místa, kde na vás dýchne duch minulosti a zamyšlení.

Alej Smíření

Přitahuje vás atmosféra zaniklých pohraničních obcí? Alej smíření vás zavede na místo, kde na vás dýchne duch minulosti v plné síle. Alej smíření byla vysazena roku 2002 v místě zaniklé německé osady Táflova Huť (Tafelhütte) neboli Huť pod Boubínem. První zmínky o lokalitě sahají k počátkům 17. století. Prvním osadníkem byl prý

Wölfl Plechinger, jehož dům byl později přebudován na sklářskou huť. Kromě levného dutého skla se zde vyráběly i duté perly do růžence tzv. páteříky. Sklárna fungovala do první poloviny 18. století, poté se zde pouze zemědělsky hospodařilo. Hospodářství přešlo do vlastnictví rodiny Korbischů, kteří zde žili až do jejich odsunu po druhé světové válce. Osada zaniká roku 1963, kdy ji zničila vojenská technika. Toto tiché místo na pomezí luk a lesa má připomínat soužití českých a německých obyvatel v pohraničí před druhou světovou válkou. V aleji byly vysazeny lípy a duby jako státní stromy České republiky a Německa, později byla na jejím opačném konci vysazena jednořadá alej ovocných stromů. V centru bývalé obce byl obnoven kamenný kříž a u památné lípy stojí památník PAX VOBIS (Mír s Vámi) tvořený dvěma dřevěnými téměř propojenými oblouky, které nesou obraz anděla. Památník symbolizuje semknuté ruce k modlitbě.

Zajímavosti: Nedaleko Aleje smíření vede Lesnická naučná stezka z Vimperka k lomu U Soví skály nedaleko Boubínského pralesa, či Zlatá stezka procházející osadou Arnoštka s ukázkou lidové architektury. Proti proudu Arnoštského potoka lze dojít ke středověkým rýžovnickým sejpům. Jižním směrem od aleje se rozprostírá majestátný kopec Boubín s řadou kamenných památníků, rozhlednou na vrcholu či s nově obnoveným loveckým zámečkem.

Časová náročnost: 1 hodina

Dostupnost: K Aleji smíření se nejspodněji dostanete z nedaleké obce Korkusova Huť, která leží na hlavní silniční trase z Vimperka na Kubovu Huť. Část trasy vede po žluté turistické značce směr Arnoštka, po půl kilometru zahněte po lesní asfaltové cestě vlevo mimo žlutou značku. Cesta vás po kilometru a půl dovede k obelisku na začátku Aleje smíření. V Korkusově Huti se dá parkovat, zastavuje zde i autobus. Pro milovníky delších procházek či cyklovýletů je možné vyrazit z Vimperka po červené a následně po zelené turistické značce. Lokalitou prochází asfaltová cesta. Jedná se o nenáročný rovinatý terén.

Odkaz na lokalitu na webu Krasce najdete zde:
<https://www.krasce.cz/tipy-na-vylet/alej-smireni>

Vybrala pro vás Romana Panská

Krasce a jeho aktivity jsou podpořeny Jihočeským krajem.

Jihočeský kraj

Zelené úterky

Calla vás srdečně zve na besedu

Inženýr bobr zasahuje

s Vojtěchem Kolářem

z Přírodovědecké fakulty JU a Biologického centra AV ČR

V poslední době se do naší krajiny vrací bobr evropský.
Proč se mu říká ekosystémový inženýr? Jaký vliv má na biodiverzitu?
A kdo je lepší stavitel: bobr nebo člověk?

V úterý 17. února 2026 od 17:30 hod.

Klub Horká Vana, Česká 222/7, České Budějovice

Více informací:

Calla – Sdružení pro záchranu prostředí, Fráni Šrámka 35, České Budějovice

tel.: 384 971 930, calla@calla.cz, <http://www.calla.cz>

a také na <https://www.facebook.com/spolekcalla>

STÁTNÍ FOND
ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ
ČESKÉ REPUBLIKY

Tento projekt je spolufinancován
Státním fondem životního prostředí
České republiky na základě rozhodnutí
ministra životního prostředí.

Ministerstvo životního prostředí

Příště: 17. března – „REUse“ s Danou Kalistovou

Zpravodaj Ďáblík pro své členy a přátele vydává:

Calla – Sdružení pro záchranu prostředí

Naše adresa: Fráni Šrámka 35, 370 01 České Budějovice

Telefony: 384 971 930, 387 311 381 • **Fax:** 384 971 939

E-mail: calla@calla.cz • **Internet:** <http://www.calla.cz> • Calla je také na [Facebooku](#)

Naše konto: 3202800544 / 0600 GE Money Bank, pob. České Budějovice

IČO: 62536761

Články do dalšího čísla posílejte do 25. 2. 2026 na edvard.sequens@calla.cz.

Databázi odběratelů spravuje Romana Panská. Chcete-li se přihlásit k pravidelnému odběru Ďáblíka, pište na romana.panska@calla.cz. Nechcete-li naopak dostávat tento zpravodaj, napište nám a my Vás vymažeme z adresáře. Všechna starší čísla občasníku Ďáblík najdete na webových stránkách Cally.

***Líbil se Vám Ďáblík? Pomozte nám s jeho šířením! Pošlete ho svým přátelům
s nabídkou na pravidelný odběr do e-mailové schránky.***

Můžete nám také přispět na vydávání.

Použijte číslo účtu 3202800544 / 0600 a variabilní symbol: 111.

Děkujeme